

Maze de Boer,
Tijdelijke halte: Post CS, 2005,
W139, foto: Hanni van Beek

Maze de Boer,
[De]constructie, 2007,
Heeswijk-Dinther,
foto: Maze de Boer

Signalement: Maze de Boer

Conceptuele attracties

Sandra Spijkerman | Maze de Boer maakt met zijn grootschalige installaties en maquettes op studio-formaat ruimte waar. Tegelijkertijd zet hij je regelmatig op het verkeerde been. Geboren in de jaren zeventig en volgens eigen zeggen ‘van de videogeneratie’ is De Boer (1976) een van de weinigen die zich concentreert op ruimtelijk werk. En hoewel kunstenaars tussen 1960 en 1990 environments en installaties hebben gemaakt, weet De Boer er weer een andere richting aan te geven. Al in 2007 vielen zijn maquettes op tijdens de Open Ateliers van de Rijksakademie in Amsterdam. En ook afgelopen jaar sprak zijn werk op diezelfde Open Ateliers tot de verbeelding. Daarom selecteerde Kunstbeeld hem voor een signalement en ging bij hem op atelierbezoek.

Om zijn fascinatie en gevoel voor ruimte te beschrijven, vertelt De Boer een paar anekdotes. Tijdens zijn studententijd werd hij door huisgenoten op de proef gesteld. “Dan zaten we een spelletje te doen, ging ik even naar het toilet en hadden ze tijdens mijn afwezigheid bijvoorbeeld een kopje andersom gezet. Bij terugkomst ging het spel door, maar haast automatisch corrigeerde ik hun handeling. Die vanzelfsprekendheid dat er bepaalde dingen aanwezig zijn daar kan ik me heel erg over verbazen. Daar draait het in mijn werk vaak om.” Vanaf het moment dat hij op de Rietveldacademie in Amsterdam (1999-2003) zat, heeft De Boer naast film, video en fotografie vooral ruimtelijk werk gemaakt. Cruciaal in zijn ontwikkeling was de installatie die hij in 2005 voor het Amsterdamse kunstenaarsinitiatief W139 heeft gemaakt in de kelder van Post CS, het voormalige postsorteercentrum bij het Centraal Station. Voor De Boer is de letterlijke expositieruimte altijd uitgangspunt voor een installatie.

“Doordat W139 daar in de kelder zat en er tegeltjes langs de wanden van de gangen waren, kreeg ik associaties met metrogangen.” Tweede belangrijk vertrekpunt is de context waarin die ruimte zich bevindt. “Op dat moment lag de hele stad open voor de aanleg van de Noord/Zuidlijn en was het bijna onmogelijk om het Post CS-gebouw te bereiken. Maar daar zaten wel veel culturele instellingen die van belang zijn voor de stad.” Uiteindelijk heeft De Boer met minimale middelen de illusie van een metrostation gecreëerd. De reacties op *Tijdelijke halte: Post CS* waren bijzonder. De Boer: “Wat mij fascineert is dat er mensen zijn geweest die daar minutenlang hebben staan wachten op de metro, een enkeling zelfs een half uur tot een uur. Terwijl er toch genoeg aanwijzingen waren dat er toch echt geen metro kwam. Op de elektronische displays was niks te zien, het perron was dertig meter lang, daar had maar een halve metrotrein kunnen staan en ook de stempelautoma-

Maze de Boer,

This side up, 2007,

voorzijde,

foto: Maze de Boer

Maze de Boer,

This side up, 2007,

achterzijde,

foto: Maze de Boer

↑ Maze de Boer,
Automatisme, 2007,
foto: Maze de Boer

→ Maze de Boer,
Het Atelier, installatie
Open Ateliers 2008,
foto: Willem Vermaase

ten functioneerden niet. Het is intrigerend dat we situaties en ruimtes blijkbaar allemaal op een andere manier interpreteren." Sinds de Rietveldacademie heeft De Boer vooral op locatie ruimtelijke installaties gemaakt waar de toeschouwer fysiek toegang toe heeft. Daardoor wordt de kijker automatisch deel van het kunstwerk. Eenmaal op de Rijksakademie is De Boer daarnaast ook werk op kleiner formaat gaan maken. "Ik wilde niet meer om de zoveel tijd een deadline voor een groot en organisatorisch zwaar project. Dat werd me te veel een gewoonte. Ik wilde meer vrijheid om verschillende mogelijkheden uit te proberen. Daarom heb ik voor de eerste Open Ateliers een aantal studiowerken gemaakt: maquettes en fotowerken van ideeën." Met zijn presentatie voor de Open Ateliers 2007 ontdekte De Boer dat je de toeschouwer kunt meenemen zonder dat je daarvoor een fysiek werk nodig hebt. "Bezoekers konden in gedachten in de ruimtes van die maquettes kruipen. Misschien werkt het een beetje zoals bij het poppenhuis in het Rijksmuseum. Als kind kon ik daar lang naar kijken en er allerlei verhalen bij bedenken." Juist op die grens van wat er in gedachten gebeurt en wat er concreet in de werkelijkheid waarneembaar is, opereert De Boer. Met zijn installaties en studiowerk schept hij een illusie die sterk lijkt op de voor ons waarneembare realiteit. Maar door subtiele ingrepen, zoals een korter perron bij *Tijdelijke halte: Post CS* of een ruimte gedraaid te presenteren (Open Ateliers 2008), weet hij de boel te laten ontsporen. Dat laat je als toeschouwer bewuster kijken. Ook de titels dragen daar aan bij. *This side up* (2007) doet je realiseren dat de voor kunstkranten gebruikelijke stickers ontbreken. Dat geeft een eerste aanzet tot verder kijken en denken over die bekende, houten transportkisten.

een ruimte bewerkstelligen. "Niet in een achtbaan zoals in Disneyland Parijs, maar meer in conceptuele zin. Een conceptuele attractie dus. En bij een attractie hoort volgens mij vermaak." Minstens even belangrijk vindt De Boer het dat die persoonlijke ruimtelijke ervaring wordt doorverteld aan derden. Dat doorvertellen kwam heel duidelijk naar voren in het conceptuele werk *Visitors* met touringcars tijdens de Open Ateliers in 2007. *Visitors* haakte aan bij de enorme bezoekersaantallen tijdens de open dagen van de Rijksakademie: een groot contrast met de stilte die er de rest van het jaar heerst. De rij bussen voor het gebouw wekte de suggestie van georganiseerd groepsbezoek. Binnen gonsde het van de geruchten over die vermeende gezelschappen. In uitvoering niet het spannendste werk van De Boer, maar in uitwerking uitermate doeltreffend. Waar De Boer zich ten opzichte van zijn generatiegenoten onderscheidt door zich niet op video maar op ruimtelijk werk te concentreren, verschilt hij wezenlijk van oudere collega's door het bewust ingebakken attractiegehalte en de ontsporingen. Installaties van kunstenaars als Anish Kapoor, Wolfgang Laib, zoals die in De Pont in Tilburg te zien zijn, zijn misschien tot attracties uitgegroeid, maar hadden daar op voorhand niks mee van doen. De Boer sluit met zijn manier van opereren aan bij zijn eigen tijd. Daarin voelen mensen door de sterke individualisering van onze maatschappij en door het wegvallen van instituten als de kerk steeds minder gezamenlijk. Ook ontberen zij collectieve ervaringen. Heel subtiel en nauwelijks zichtbaar haken de installaties van De Boer bij die tendens aan. Daarom leveren zijn installaties niet alleen een bijzondere, ruimtelijke ervaring op, ze zijn ook verankerd in het nu. En dat zie je niet zo vaak.

Zie voor info over diverse exposities en werk: www.mazedeboer.nl

DOORVERTELLEN

Met zijn installaties en studiowerk wil De Boer een persoonlijke ervaring van